

РОМАНСЬКІ ТА ГЕРМАНСЬКІ МОВИ

УДК 811.111'42:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2026.3.1/12>**Благовірна-Храновська У. М.**<https://orcid.org/0009-0006-6486-5582>

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Ущина В. А.<https://orcid.org/0000-0003-3086-4224>

Волинський національний університет імені Лесі Українки

КОНСТРУЮВАННЯ ПОЗИЦІЇ СУБ'ЄКТА ДИСКУРСИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АНГЛОМОВНИХ ОНЛАЙН-РЕЦЕНЗІЯХ

Стаття присвячена розкриттю специфіки конструювання позиції суб'єкта дискурсивної діяльності в англomовних онлайн-рецензіях. Увагу зосереджено на виявленні мовних маркерів позиціювання та описі їхньої функціональної ролі в організації рецензійного дискурсу. Актуальність дослідження зумовлена зростанням інтересу до вивчення дискурсивних практик у цифровому середовищі, де рецензія є динамічним жанром, що поєднує інтерпретацію, оцінювання та взаємодію з читачем. Особливого значення набуває проблема опису способів, за допомогою яких рецензент маніфестує власну позицію та впливає на сприйняття тексту аудиторією. У роботі досліджено корпус англomовних онлайн-рецензій, відібраних із авторитетного видання «The Times Literary Supplement». Застосовано кількісно-якісний аналіз із ручним кодуванням мовного матеріалу. Виокремлено основні типи маркерів позиціювання: маркери оцінності, хеджування, підсилення та самопрезентації. Класифікацію здійснено з урахуванням сучасних підходів до аналізу позиції суб'єкта дискурсивної діяльності, зокрема моделі, що передбачає розмежування афективного, епістемічного та інтерсуб'єктивного компонентів. У результаті аналізу встановлено нерівномірний розподіл маркерів позиціювання. Виявлено, що ключову роль відіграють мовні засоби оцінювання, які забезпечують реалізацію афективних позицій та формують оцінний фон рецензій. Простежено, що оцінювальний компонент афективного позиціювання реалізується переважно через прикметникові конструкції, що свідчить про орієнтацію на приписування характеристик об'єкту аналізу. Визначено, що маркери хеджування посідають друге місце за частотністю, виконуючи функцію пом'якшення категоричності висловлювань і відображаючи епістемічну обережність, або політкоректність рецензента. З'ясовано, що маркери підсилення використовуються для інтенсифікації оцінок, однак поступаються за частотністю хеджам, що вказує на перевагу стратегії поміркованого формулювання суджень. Встановлено, що маркери самопрезентації є найменш уживаними, що інтерпретується як орієнтація на інклюзивну взаємодію з читачем. Отримані результати дозволяють розглядати рецензійний дискурс як такий, що поєднує виражену оцінність із помірною епістемічною категоричністю, яка межує з обережністю та завуальованістю суджень, а також з обмеженою експліцитною саморепрезентацією. Зроблено висновок про багатовимірний характер конструювання позиції суб'єкта дискурсивної діяльності, що реалізується через взаємодію різних типів мовних маркерів у межах сучасного англomовного онлайн-дискурсу.

Ключові слова: англomовна онлайн-рецензія, дискурс, мовні маркери, суб'єкт дискурсивної діяльності, позиціювання, рецензент.

Постановка проблеми. Рецензійний дискурс в англomовному онлайн-просторі є динамічним середовищем формування і трансформації комунікативних практик, у межах якого рецензент – активний суб'єкт інтерпретації та оцінювання. Цей простір відображає як усталені традиції критичного письма, так і новітні стратегії представлення суджень у цифровому середовищі. Відтак, у фокусі уваги цієї наукової розвідки перебуває позиціонування рецензента як суб'єкта дискурсивної діяльності, що, з одного боку, зумовлена особливостями організації дискурсу літературної рецензії, а з іншого, – зумовлює розмаїття підбору та застосування стратегій взаємодії з адресатом.

У сучасних наукових студіях рецензія тлумачиться як один із традиційних жанрів літературної критики, що зазнає помітних змін під впливом стрімкого розвитку цифрових технологій та інформаційного середовища. Трансформації літературного процесу, переосмислення ролей автора, рецензента й читача, а також активне поширення соціальних мереж зумовлюють нові формати та способи функціонування рецензії. Слід зазначити, що активне поширення веб-форматів значною мірою змінило рецензійні практики. Серед переваг такої тенденції О. Ясь виділяє «швидкість реагування на появу новітніх студій, гнучкість форматів, що зорієнтовані на сприйняття віртуальної аудиторії споживачів / читачів, оперативне розширення можливостей інтерактивного діалогу автор – рецензент – читач – коментатор» [2]. Водночас саме поняття рецензії як «оцінки» й «критики на форми мистецтва» (тут та надалі – переклад авторів) було окреслене ще на початку XVIII століття Джонатаном Річардсоном Старшим [6, с. 23–81]. Такий підхід насамперед підкреслює оцінну характеристику жанру. Йдеться про те, що рецензент обґрунтовує власну позицію, виокремлюючи особливості аналізованого твору.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом останніх десятиліть у лінгвістичних студіях позиція суб'єкта дискурсивної діяльності (англ. *stance*, надалі у тексті – позиція СДД), стала популярним об'єктом досліджень. Серед учених, які досліджували це явище, варто виділити доробок Кена Гайленда [4], Александри Джаффа [5], та Скотта Кіслінга [7]. Увага мовознавців до дискурсивного позиціонування (стансу) зумовлена його здатністю «поєднувати те, що відбувається в реальних комунікативних взаємодіях, із масштабними закономірностями функціонування мови та пояснювати причини виникнення цих закономірностей» [7]. Термін було введено Д. Байбером

і Е. Фінеган у статті «*Styles of stance in English: Lexical and grammatical marking of evidentiality and affect*», 1989. Відповідно до їхнього визначення, «*stance*» є лексичним і граматичним вираженням ставлень, почуттів, суджень або ступеня зобов'язаності щодо пропозиційного змісту повідомлення [3, с. 124].

У цьому дослідженні послуговуємося визначенням позиції СДД, запропонованим В. Ущиною: це спосіб, за допомогою якого мовець виявляє власні знання та ступінь упевненості щодо вербалізованого змісту висловлення (епістемічний компонент), а також емоційне й оцінне ставлення до власного або чужого повідомлення (афективний компонент), використовуючи відповідно дібрані мовні засоби [8, с. 464]. Таке розуміння дає підстави розглядати будь-яке висловлення як певну форму позиціонування мовця в комунікативному просторі. У такому трактуванні «нейтральність» є радше умовним конструктом, аніж як реальним способом мовленнєвої поведінки, що цілком узгоджується із підходом А. Джаффа, яка наголошує, що нейтральність також є формою позиціонування [5, с. 3]. К. Гайленд, своєю чергою, зазначає, що «автори прагнуть репрезентувати себе [...], апелюючи до солідарності з читачем, здійснюючи оцінювання матеріалу та враховуючи альтернативні позиції, унаслідок чого контроль рівня персоналізації тексту постає ключовим чинником формування переконливої аргументації» [4, с. 228].

Для нашого дослідження це має принципове значення, адже рецензент навіть у, здавалося б, лише відтворенні сюжету уже здійснює акт суб'єктивного позиціонування. Відтак висловлення є не лише вербальним оформленням уявлень про світ, а й проявом активності суб'єкта в дискурсивному просторі [1, с. 2].

Постановка завдання. Мета статті полягає у розкритті особливостей рецензента як суб'єкта дискурсивної діяльності, що конструюється у дискурсі літературної рецензії. Матеріалом дослідження послуговували 10 англomовних онлайн-рецензій, дібраних методом суцільної вибірки з матеріалів, опублікованих в онлайн-виданні «*The Times Literary Supplement*» упродовж 2020–2025 років. Згадана мета реалізована шляхом виконання таких завдань: виявлення таких маркерів позиціонування як хеджування (англ. – *hedges*), підсилення (англ. – *boosters*), оцінювання (англ. – *evaluation markers*), самопрезентації (англ. – *self-mentions*), виокремлених у праці Х. Зоу та К. Гайленда [11, с. 7], а також визначення їх прагматичних функцій.

Виклад основного матеріалу. Вибір «*The Times Literary Supplement*» (надалі – «*TLS*») зумовлений редакційним профілем цього видання як авторитетного майданчика літературної критики, що систематично публікує книжкові рецензії та матеріали про сучасну і класичну літературу. «*TLS*», заснований у 1902 році, і дотепер функціонує як платформа для книжкових рецензій, есеїв та аналітичних матеріалів з літератури, історії, філософії, політики і культури, що робить його релевантним джерелом для аналізу рецензії як простору професійного позиціонування.

Наш вибір рецензій на наукову фантастику (англ. – *science fiction*) зумовлений самою природою жанру, яка, на нашу думку, створює сприятливі умови для реалізації різних стратегій позиціонування рецензента. Крім того, за даними опитування *YouGov*, що проведено у Великій Британії, наукова фантастика входить до п'ятірки найпопулярніших жанрів художньої літератури, що забезпечує репрезентативність обраного матеріалу для аналізу [10].

Методика дослідження об'єднує кількісний та якісний підходи до аналізу дискурсу із застосуванням ручного кодування маркерів хеджування, підсилення, оцінювання та самопрезентації. Таку класифікацію мовних маркерів здійснено з опорою на сучасні підходи до аналізу позиції суб'єкта дискурсивної діяльності, зокрема з урахуванням моделі К. Гайленда [4, с. 5]. У дослідженні застосовано ручне кодування мовного матеріалу за аналітичною схемою, що передбачає виокремлення епістемічного, афективного та інтерсуб'єктивного компонентів позиції СДД.

Виділення зазначених компонентів ґрунтується на розумінні позиціонування як багатовимірного явища, що охоплює когнітивний, оцінний та інтеракційний виміри дискурсу. Епістемічний

компонент пов'язаний із вираженням ступеня впевненості суб'єкта щодо змісту висловлювання [9]; його репрезентовано через маркери хеджування та підсилення. Афективний компонент відображає оцінне ставлення автора до предмета мовлення і реалізується за допомогою оцінних маркерів [4, с. 9]. Інтерсуб'єктивний компонент визначаємо як такий, що фіксує способи позиціонування суб'єкта щодо інших учасників дискурсу та аудиторії, зокрема через маркери самопрезентації.

Насамперед схарактеризуємо специфіку реалізації маркерів позиції СДД у відібраному матеріалі. Виявлено, що рецензенти поєднують різні типи маркерів, формуючи багатовимірну модель позиціонування. З огляду на це в таблиці 2 систематизовано мовні маркери позиції СДД, виявлені в аналізованих рецензіях, із урахуванням їхньої функції та способу мовного вираження. Для зручності аналізу кожній рецензії присвоєно умовне позначення (R1–R10), що винесено у таблицю 1. До таблиці 2 додано чотири основні категорії маркерів за класифікацією Х. Зоу та К. Гайленда, а саме: хеджування, підсилення, оцінність та самопрезентацію [11, с. 7]. У межах цих категорій маркери згруповано за граматичним критерієм на прислівникові, дієслівні, модальні, прикметникові, займенникові та пасивні конструкції. До аналізу також було додано цитати, використані рецензентом, оскільки їх добір вважаємо не випадковим, адже добір цитат відображає інтерпретаційні пріоритети рецензента та є складником його позиціонування. Отже, таблиця дає змогу простежити особливості функціонування маркерів в структурі афективного, епістемічного та інтерсуб'єктивного компонентів позиції СДД.

Кількісний аналіз маркерів позиції СДД у відібраному корпусі англійських онлайн-рецензій

Таблиця 1

Умовні позначення проаналізованого матеріалу

Рецензія	Умовне позначення
« <i>TLS</i> », <i>Nicholas Spencer</i> , « <i>Magisteria</i> », рецензент <i>Philip Ball</i>	R1
« <i>TLS</i> », <i>Jeff VanderMeer</i> , « <i>Dead Astronauts</i> », рецензент <i>Alexander Leissle</i>	R2
« <i>TLS</i> », <i>Samanta Schweblin</i> , « <i>Little Eyes</i> », рецензент <i>Carlos Fonseca</i>	R3
« <i>TLS</i> », <i>Harry Josephine Giles</i> , « <i>Deep Wheel Orcadia</i> », рецензент <i>David Wheatley</i>	R4
« <i>TLS</i> », <i>Hervé le Tellier</i> , « <i>L'anomalie</i> », рецензентка <i>Esmé O'Keeffe</i>	R5
« <i>TLS</i> », <i>Emily St. John Mandel</i> , « <i>Sea of Tranquility</i> », рецензент <i>Michael Saler</i>	R6
« <i>TLS</i> », <i>Jennifer Egan</i> , « <i>The Candy House</i> », рецензент <i>Edmund Gordon</i>	R7
« <i>TLS</i> », <i>Ray Nayler</i> , « <i>The Mountain in the Sea</i> », рецензент <i>Richard Lea</i>	R8
« <i>TLS</i> », <i>Nina Allan</i> , « <i>Conquest</i> », рецензент <i>Ian Sansom</i>	R9
« <i>TLS</i> », <i>Sebastian Faulks</i> , « <i>The Seventh Son</i> », рецензент <i>Andrew Motion</i>	R10

Класифікація маркерів позиції СДД

Категорія маркера позиції СДД	Тип маркера позиції СДД (за граматичним критерієм)	Приклади маркерів позиції СДД	Компонент позиції СДД
1	2	3	4
Хеджування	Прислівниковий	R1: «[...] largely [...]», «[...] broadly [...]», «[...] almost [...]», «[...] hardly [...]», «[...] widely [...]», «[...] mostly [...]»; R2: –; R3: «[...] almost [...]», «[...] simply [...]»; R4: «[...] not exactly [...]», «[...] perhaps [...]»; R5: –; R6: –; R7: «[...] sometimes [...]», «[...] perhaps [...]», «[...] partly [...]», «[...] rather [...]»; R8: «[...] gradually [...]» (twice), «[...] almost [...]»; R9: «[...] probably [...]»; R10: «[...] more likely».	Епістемічний
	Дієслівний	R1: «[...] argued that [...]»; R2: –; R3: «[...] seem to be [...]», «[...] claims to have erased [...]»; R4: «[...] seem undecided [...]»; R5: –; R6: «[...] seems peripheral [...]», «[...] seems more easily [...]»; R7: «[...] there seems [...]»; R8: –; R9: –; R10: «[...] seems [...]» (3 times), «[...] seem [...]».	
	Модальний	R1: «[...] might be said [...]», «[...] would say [...]», «[...] could be read [...]», «[...] could be interpreted [...]», «[...] could be [...]»; R2: «[...] can be [...]» (twice), «[...] can [...] seem [...]»; R3: «[...] can sit [...]», «[...] would it feel [...]»; R4: –; R5: конструкції з «would» не є класичними маркерами хеджування, оскільки не виражають невпевненості; натомість вони реалізують гіпотетичну модальність і можуть розглядатися як периферійні засоби хеджування: «[...] would be like [...]», «[...] would [...] react [...]», «[...] would you feel [...]», «[...] would you trust [...]», «[...] would they trust [...]», «[...] would you trust yourself [...]»; R6: «[...] can illuminate [...]», «[...] can be tranquil [...]», «[...] can one determine [...]», «[...] could be glitches [...]»; R7: «[...] might be [...]», «[...] would have been [...]», «[...] would give [...]», «[...] would deserve [...]», «[...] shouldn't thrive [...]», «[...] might imagine [...]»; R8: «[...] may even be [...]»; R9: «[...] feels like [...]»; R10: «[...] would make [...]».	
	Пасивні конструкції (пасивні конструкції з модальними дієсловами)	R1: «[...] is [...] said to have declared [...]», «[...] were [...] considered to [...]», «[...] is presented as [...]», «[...] is [...] supposed»; R2: «[...] was later adapted [...]»; R3: –; R4: –;	

1	2	3	4
	віднесено до модального типу, оскільки їхнє хеджувальне значення визначаємо насамперед модальністю)	R5: —; R6: « <i>as has frequently been remarked [...]</i> »; R7: « <i>[...] we are given to understand [...]</i> »; R8: « <i>[...] has been cleared [...]</i> », « <i>[...] has been gathering [...]</i> », « <i>[...] has been paraded, prodded, examined, discussed [...]</i> »; R9: « <i>[...] has been told</i> »; R10: —.	
Підсилення	Прислівниковий	R1: « <i>[...] certainly [...]</i> », « <i>[...] even [...]</i> », « <i>[...] only [...]</i> » (5 times); R2: « <i>[...] always [...]</i> »; R3: « <i>[...] all the time [...]</i> », « <i>[...] more than ever [...]</i> », « <i>[...] precisely [...]</i> », « <i>[...] even [...]</i> »; R4: —; R5: « <i>[...] indeed [...]</i> », « <i>ultimately [...]</i> », « <i>[...] naturally [...]</i> »; R6: « <i>[...] actually [...]</i> », « <i>[...] of course [...]</i> »; R7: « <i>[...] even [...]</i> », « <i>[...] only [...]</i> », « <i>[...] always [...]</i> » (twice), « <i>[...] all but [...]</i> »; R8: « <i>[...] firmly reiterated [...]</i> », « <i>[...] so vividly [...]</i> »; R9: « <i>[...] really famous [...]</i> » (twice), « <i>[...] really good [...]</i> », « <i>[...] quite well [...]</i> », « <i>[...] highly charged</i> », « <i>[...] certainly worth [...]</i> », « <i>[...] truly strange [...]</i> », « <i>[...] truly bold [...]</i> »; R10: « <i>[...] certainly [...]</i> ».	Епістемічний
	Дієслівний	R1: « <i>[...] dismantles [...]</i> »; R2: « <i>[...] abounds [...]</i> »; R3: « <i>[...] succeeds [...]</i> »; R4: « <i>[...] has outdone [...]</i> »; R5: —; R6: « <i>[...] asserts [...]</i> »; R7: —; R8: « <i>[...] knew it [...]</i> »; R9: « <i>you know [...]</i> », « <i>[...] deserves to [...]</i> »; R10: —;	
	Модальний	R1: « <i>[...] must assign [...]</i> », « <i>[...] can and should seek out</i> »; R2: « <i>[...] will frustrate [...]</i> », « <i>[...] will enthral [...]</i> »; R3: —; R4: « <i>[...] will not be lost [...]</i> », « <i>[...] will be disappointed [...]</i> », « <i>[...] must wait [...]</i> »; R5: —; R6: « <i>[...] will have a decisive impact [...]</i> », « <i>[...] will confirm [...]</i> », « <i>[...] will be so what</i> »; R7: —; R8: « <i>[...] will eventually make [...]</i> », « <i>[...] will delight [...]</i> »; R9: « <i>[...] you have to try [...]</i> »; R10: « <i>[...] she must keep [...]</i> »;	
Оцінність	Прислівниковий	R1: « <i>[...] much like [...]</i> », « <i>[...] rather grandly [...]</i> », « <i>[...] ultimately [...]</i> », « <i>[...] endlessly and fascinatingly [...]</i> »; R2: « <i>[...] eerily beautiful [...]</i> », « <i>[...] tantalizingly on the periphery [...]</i> », « <i>[...] aggressively creating [...]</i> »; R3: « <i>[...] profoundly human [...]</i> », « <i>[...] simply look [...]</i> », « <i>[...] precisely what [...]</i> », « <i>[...] hardly original [...]</i> »; R4: —; R5: —;	Афективний

1	2	3	4
	<p>Прикметниковий</p>	<p>R6: «[...] cheerfully unconcerned [...]», «[...] genuinely meaningful [...]», «[...] meticulously plotted [...]»; R7: «[...] most interestingly explored [...] relationship [...]», «[...] most conspicuously [...]», «[...] slightly futuristic elements [...]»; R8: –; R9: «[...] genuinely off-the-wall odd [...]»; R10: «[...] conforms so expertly [...]», «[...] oddly ignorant [...]», «[...] surprisingly bad [...]», «[...] placidly surmises [...]», «[...] cunningly resurrected [...]».</p> <p>R1: «[...] fundamental conflict [...]», «[...] modern invention [...]», «[...] simple narrative [...]», «[...] profitable collaboration [...]», «[...] rational [...] principles», «[...] classic contest [...]», «[...] shameful episode [...]», «[...] pugnacious and [...] arrogant Galileo», «[...] worst enemy [...]», «[...] mechanistic conception [...]», «[...] empty word [...]», «[...] cosy collusion [...]», «[...] sacred duty», «[...] idiosyncratic [...]», «[...] unedifying shouting match», «[...] ignorant [...]», «[...] easy target [...]», «[...] necessary and dangerous one», «[...] fatuous bluster [...]», «[...] fictionalized [...]», «[...] thoughtful, well-meaning but ultimately wrong», «[...] indistinct, sprawling, untidy and [...] entangled»;</p> <p>R2: «[...] familiar to readers [...]», «[...] bizarre worlds [...]», «[...] uncertain world [...]», «[...] key concern [...]», «[...] fascinating ways», «[...] enigmatic Area X [...]», «[...] disturbing hybrid creatures [...]», «[...] unique cancers», «[...] barren but ecologically rife», «[...] endless, adjacent timelines [...]», «the upshot can be confusing [...]», «the best passages [...]», «[...] mythic, Frankensteinian presence [...]», «[...] magical garden [...]» (twice), «[...] brutal [...] consequences [...]», «[...] beautiful consequences», «[...] ravaged face [...]», «[...] dizzying smorgasbord [...]», «[...] precarious wonder [...]», «[...] catastrophic direction [...]», «the result is impressive, but also baggy and uneven»;</p> <p>R3: «[...] formulaic rigidity [...]», «[...] world that is [...] quotidian», «[...] very best [...] writing [...]», «[...] estranged eyes», «[...] broken intimacy [...]», «[...] fragile community», «[...] underlying nonsense [...]», «[...] not so distant lives [...]», «[...] empty promises [...]», «[...] powerful examination [...]»;</p> <p>R4: «[...] traditional sensibility», «[...] crowded field [...]», «[...] real drama [...]», «[...] traditional lifestyle [...]», «[...] uncanny cosmic visions [...]», «[...] easier going [...]», «a strong intertext [...]», «[...] symbiotic [...]», «[...] impenetrable galactic mysteries [...]», «[...] unmoored heroine [...]», «[...] strangest chapter [...]»;</p> <p>R5: «[...] mind-bending novel [...]», «[...] disarming combination [...]», «[...] superb satire [...]», «[...] cryptic, pseudo-literary phrases [...]», «[...] conceptually challenging [...]», «[...] great skill [...]», «[...] nightmarish plot [...]», «[...] emotional and intellectual rollercoaster [...]»;</p> <p>R6: «[...] peculiar present [...]», «[...] marvellous television series [...]», «[...] strange lesson [...]», «[...] crazy sci-fi thing [...]», «[...] witty, insightful, moving [...]», «[...] precarious nature [...]», «[...] inexplicable vision», «[...] callow [...] son [...]», «[...] lightest sketch</p>	

1	2	3	4
		<p><i>of civilizations [...]</i>», «<i>[...] perturbing sensory event</i>», «<i>[...] unusual protagonist</i>», «<i>reality is [...] tangible [...]</i>», «<i>[...] timeless message [...]</i>»;</p> <p>R7: «<i>[...] authentic literature [...]</i>», «<i>[...] nightmarish near-future [...]</i>», «<i>[...] easy predictions [...]</i>», «<i>[...] most virtuosic, intelligent and downright entertaining novels [...]</i>», «<i>[...] bewildering [...]</i>», «<i>[...] most positive impact [...]</i>», «<i>[...] bald assertion [...]</i>», «<i>[...] huge technological development [...]</i>»;</p> <p>R8: «<i>[...] fruitless search [...]</i>», «<i>[...] complex behaviours</i>», «<i>[...] mysterious blade [...]</i>», «<i>[...] sophisticated AI [...]</i>», «<i>[...] crucial flaw [...]</i>», «<i>[...] defective translator [...]</i>», «<i>[...] dense network [...]</i>»;</p> <p>R9: «<i>writers who are [...] good [...]</i>», «<i>[...] books are serious [...]</i>», «<i>[...] books are [...] odd [...]</i>», «<i>[...] creepy work [...]</i>», «<i>[...] good estate [...]</i>», «<i>[...] bad one [...]</i>», «<i>[...] bizarre mix [...]</i>», «<i>[...] silly [...]</i>», «<i>[...] bold and inventive piece of work [...]</i>»;</p> <p>R10: «<i>[...] old-fashioned novels [...]</i>», «<i>[...] serious themes [...]</i>», «<i>[...] bold leap [...]</i>», «<i>[...] fearless reputation [...]</i>», «<i>[...] surprising blanks [...]</i>», «<i>[...] less significant traits [...]</i>», «<i>[...] hefty nudge [...]</i>», «<i>[...] world more peaceful place [...]</i> less unhappy place [...]», «<i>[...] life miserable [...]</i>», «<i>[...] unreflective nature</i>», «<i>[...] tragic oversimplification [...]</i>», «<i>conscientious this novel [...]</i>».</p>	
Маркери само-презентації	Займенниковий	<p>R1: у тексті рецензії відсутні експліцитні маркери самопрезентації («<i>I</i>», «<i>tu</i>» тощо), натомість займенник «<i>we</i>» має інклюзивний характер й залучає рецензента до спільного з читачем інтерпретаційного простору: «<i>we should not read the Scriptures as if they were a scientific treatise [...]</i>», «<i>[...] we read it for our salvation</i>»;</p> <p>R2: аналогічно, експліцитні індивідуалізовані маркери самопрезентації відсутні: «<i>[...] we are reading [...]</i>», «<i>we learn [...]</i>», «<i>[...] as we become aware of our mistreatment of it [...]</i>», «<i>[...] catastrophes we know</i>»;</p> <p>R3: експліцитні маркери самопрезентації відсутні; позиціювання реалізується через інклюзивні форми «<i>we</i>», «<i>us</i>», «<i>our</i>»: «<i>we hear it [...]</i>», «<i>[...] we witness [...]</i>», «<i>[...] from our own</i>», «<i>[...] provides us [...]</i>», «<i>[...] we are all made to feel [...]</i>»;</p> <p>R4: експліцитні засоби індивідуалізованої самопрезентації в рецензії відсутні; авторська позиція виражається за допомогою інклюзивного займенника «<i>we</i>»: «<i>[...] if we see [...]</i>»;</p> <p>R5: експліцитні маркери самопрезентації відсутні; позиціювання реалізується через інклюзивні форми «<i>we</i>», «<i>us</i>»: «<i>[...] for us to live in [...]</i>», «<i>[...] we are confronted with [...]</i>»;</p> <p>R6: —;</p> <p>R7: «<i>I suspect [...]</i>», «<i>[...] I'm not sure [...]</i>»;</p> <p>R8: у рецензії не зафіксовано експліцитних маркерів самопрезентації; натомість виявлено поодинокі вживання займенника «<i>we</i>»: «<i>[...] we adapted [...]</i>», що апелює до спільного людського досвіду;</p> <p>R9: —;</p> <p>R10: у тексті не зафіксовано експліцитних маркерів самопрезентації рецензента. Натомість виявлено поодинокі випадки інклюзивного «<i>we</i>»: «<i>[...] as we see [...]</i>», «<i>[...] we can be sure [...]</i>».</p>	Інтерсуб'єктивний

засвідчив нерівномірний розподіл стратегій позиціонування. Загалом у межах дослідження зафіксовано 289 маркерів, серед яких виокремлено маркери хеджування, підсилення, оцінності та самопрезентації. Найбільш репрезентованою групою виявилися маркери оцінності – 145 одиниць, що становить 50,2% від загальної кількості. Значно меншу частку становлять маркери хеджування – 70 одиниць (24,2%), тоді як маркери підсилення представлені 55 випадками (19%). Найменш уживаними є маркери самопрезентації – 19 одиниць (6,6%). Отримані результати дають підстави стверджувати, що в аналізованому рецензійному дискурсі домінує афективний компонент позиції СДД, який реалізовано через оцінні маркери. Така кількісна перевага свідчить, що рецензія як жанр насамперед орієнтована на інтерпретацію та оцінювання.

На рисунку 1 подано розподіл маркерів в аналізованому корпусі. Діаграма відображає співвідношення основних категорій маркерів у відсотковому вираженні. Візуалізацію створено авторами з використанням сервісу *Canva*.

У межах категорії оцінності спостерігається чітка структурна асиметрія: з 145 маркерів лише 23 (15,9%) є прислівниковими, тоді як 122 (84,1%) – прикметниковими. Це вказує на те, що оцінювання в рецензіях здебільшого реалізується через номінативні характеристики об'єкта, тобто шляхом приписування йому певних якостей (наприклад, «*bizarre*», «*powerful*», «*strange*»), а не через модифікацію висловлення в цілому. Отже, прикметникові конструкції виконують ключову роль у формуванні оцінного фону тексту.

Маркери хеджування (24,2%) посідають друге місце за частотністю, що свідчить про важливість епістемічного компонента у структурі рецензійного дискурсу. Їхнє використання вказує на прагнення рецензента пом'якшити категоричність суджень, залишити простір для альтернативних інтерпретацій.

Водночас маркери підсилення (19%) виконують протилежну функцію, забезпечуючи інтенсифікацію висловлювань і підкреслення ключових оцінок або тверджень. Їхня відносно менша кількість у порівнянні з хеджами свідчить про те, що рецензенти частіше обирають стратегію обережного формулювання думки, ніж категоричного її посилення.

Найменш представленими є маркери самопрезентації (6,6%) що репрезентують інтерсуб'єктивний компонент позиції СДД. При цьому з 19 зафіксованих випадків лише 2 є експліцитними, реалізованими через займенник «*I*», тоді як решта представлені інклюзивними формами («*we*», «*us*», «*our*»). Такий розподіл демонструє тенденцію до деіндивідуалізації авторської позиції та орієнтації на спільний із читачем інтерпретаційний простір. Інакше кажучи, рецензент уникає відкритого самовисловлення, натомість формує ефект колективного залучення до процесу осмислення тексту.

Загалом співвідношення виявлених маркерів дозволяє описати рецензійний дискурс як такий, що поєднує високий рівень оцінності з помірною епістемічною обережністю та обмеженою самопрезентацією автора.

Висновки. Отже, отримані результати підтверджують, що рецензент у сучасному англо-

Рис. 1. Розподіл маркерів позиції СДД у корпусі англомовних онлайн-рецензій (%)

мовному онлайн-дискурсі постає як активний суб'єкт, який актуалізує свою позицію через взаємодію мовних засобів і комунікативних стратегій. Рецензійний дискурс поєднує афективне ставлення й оцінність із помірною епістемічною обережністю, реалізованою через хеджування та підсилення. У той же час, обмежене використання маркерів самопрезентації свідчить про орієнтацію на спільний інтерпретаційний простір із читачем.

Список літератури:

1. Ущина В. А. Позиціювання суб'єкта в сучасному англомовному дискурсі ризику : дис. ... д-ра філол. наук : спец. 10.02.04 «Германські мови». Київський національний лінгвістичний університет. К., 2016.
2. Ясь О. В. Рецензія. Енциклопедія історії України [Електронний ресурс] / Інститут історії України НАН України. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Retsenziia> (дата звернення: 13.04.2026).
3. Biber D., Finegan E. Styles of stance in English: Lexical and grammatical marking of evidentiality and affect. *Text*. 1989. Vol. 9. P. 93–124.
4. Hyland K. Stance and engagement: a model of interaction in academic discourse. *Discourse Studies*. 2005. Vol. 7, No. 2. P. 173–191. DOI: <https://doi.org/10.1177/1461445605050365>.
5. Jaffe A. Introduction: The Sociolinguistics of Stance. *Stance: Sociolinguistic Perspectives* / ed. by A. Jaffe. Oxford : Oxford University Press, 2009. Pp. 3–28. DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195331646.003.0001>.
6. Houston K. *A History of Art Criticism*. London : Pearson, 2012. 352 p.
7. Kiesling S. Stance [Електронний ресурс]. URL: <https://sfkiesling.com/stance> (дата звернення: 13.04.2026).
8. Ushchyna V. Risk communication and stance: Strategic framing in risk discourse. *Lege artis. Language yesterday, today, tomorrow*. 2020. Vol. V, No. 1. Pp. 459–498. URL: https://lartis.sk/wp-content/uploads/2020/06/Ushchyna_Issue-1_2020.pdf (дата звернення: 13.04.2026).
9. Yang A., Zheng S.-y., Ge G.-c. Epistemic modality in English-medium medical research articles: a systemic functional perspective. *English for Specific Purposes*. 2015. 38. Pp. 1–10. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.esp.2014.10.005>.
10. YouGov. *Books and Reading Results*. YouGov Profiles data. March 2020. URL: https://d3nk13psvxxpe9.cloudfront.net/documents/YouGov_-_Books_and_Reading_Results.pdf (дата звернення: 13.04.2026).
11. Zou H., Hyland K. How the medium shapes the message: Stance in two forms of book reviews. *Journal of Pragmatics*. 2022. Vol. 193. Pp. 269–280. URL: https://ueaeprints.uea.ac.uk/id/eprint/85735/1/medium_shapes_the_message_rev.pdf (дата звернення: 13.04.2026).

Blahovirna-Khranovska U. M., Ushchyna V. A. CONSTRUCTION OF DISCURSIVE STANCES IN THE ENGLISH-LANGUAGE ONLINE REVIEWS

The article deals with the analysis of stancetaking in the English-language online reviews. The study focuses on the identification of linguistic stance markers and on defining their functional role in the organization of the online review discourse. The relevance of the study is determined by the growing interest to various discursive practices in the digital environment, where the review functions as a dynamic genre combining interpretation, evaluation, and interaction with the reader. Particular attention is given to outlining the ways in which the reviewer constructs their stance and influences the audience's perception of the text. The study examines a corpus of the English-language online reviews selected from the authoritative publication «The Times Literary Supplement». A quantitative-qualitative analysis with manual coding of linguistic data is employed. The main types of stance markers are identified, namely attitude markers, hedges, boosters, and self-mentions. The classification is carried out with reference to contemporary approaches to stance-taker's discursive activity, in particular a model that distinguishes affective, epistemic, and intersubjective components of stance-taking. The analysis reveals an uneven distribution of stance markers. It is established that attitude markers play a key role, ensuring the realization of the affective component and shaping the evaluative background of reviews. It is observed that evaluation is predominantly realized through adjectival constructions, indicating an orientation toward attributing characteristics to the object under analysis. It is determined that hedges occupy the second position in terms of frequency, performing the function of mitigating categorical statements and reflecting the reviewer's epistemic caution. It is found that boosters are used to intensify evaluations; however, they occur less frequently than hedges, which indicates a preference for cautious formulation of judgments. It is also established that self-mentions are the least frequent markers, which is interpreted as an orientation toward inclusive interaction with the reader. The obtained results enable characterization of stance-taking in review discourse as a combination of highly evaluative judgments? moderate epistemic caution and limited explicit

self-representation. It is concluded that the stance of the subject of discursive activity is multidimensional in nature and is realized through the interaction of different types of linguistic markers within contemporary English-language online discourse.

Keywords: *English-language online review, discourse, linguistic markers, stance, stance-taking, stance-taker, reviewer.*

Дата першого надходження статті до видання: 23.04.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 11.05.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026